

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר לחשכה באב

חלק ו'

אור הזוהר 202 ★ אב תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

הרקאנאטי - אבלות על השבינה

ענין אבלות על השכינה שהיא דומיה בגלות ושותקת בלי קול

פירוש הרקאנאטי על התורה - פרשת בראשית
(זוהר בראשית - פרשת בראשית דף לו ע"א):

לשון הקודש: אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים לט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה, פסוק זה אמרה אותו פנסת ישראל בגלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור, פיון שהיא בגלות. קול נפרד ממונה, ודבור לא נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם? בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול אפה. וישראל אומרים (שם סה) לך דומיה תהלה. מה זה דומיה? זו תהלה לדוד, שהיא דומיה בגלות ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך? בגללך היא דומיה ושותקת שהסתלק ממונה קול.

אמר רבי שמעון פתיב, (תהלים לט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה. האי קרא פנסת ישראל אמרו בגלותא. מאי טעמא בגין דקול מדבר ליה לדבור. פיון דאיהו בגלותא קול אתפרש מינה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו'. מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה. וישראל אמרי (תהלים סה) לך דומיה תהלה. מאי דומיה, דא תהלה לדוד. דאיהו דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול. אמר רבי יצחק מאי לך. בגיגך איהו דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול.

סוד רחל בענין רחל מבכה על בניה

שנאמר, משדד אב יבריא אם (משלי יט כו), וכתוב למה תהיה כגר בארץ וכאורח נטה ללון (ירמיה יד ח), וזהו רמז נאלמתי, כענין וכרחל לפני גוזיה נאלמה (ישעיה נג ז). וכבר ידעת סוד רחל בענין רחל מבכה על בניה, כי בהסתלק ממנה מדת טוב הנקרא קול, אז התהלה דומיה, כענין שנאמר הוא תהלתך והבן זה.

והענין, כי בהיות כנסת ישראל שלמטה בארץ הטהורה, נוהגים כשורה לעשות כמשפט וכתורה, היתה השכינה ברוח הקדש ביניהם נאה והדורה, ועל כל כבוד חופה ועטרה, שנאמר מידעת זאת בכל הארץ (ישעיה יב ה). וכתוב ה' מלך תגל הארץ, שהרמוז לארץ החיים, ובהפך זה היא כצפור נודדת מן קנה ויוצאת מביתה וממלונה, כענין

על אלה אני בוכיה

ונאוה, וכתוב כי אני ה' רופאך. ומלת אלה רומז לרוח הטומאה, כדאמרינן על אלה חשכו עינינו (איכה ה יז), וכן אמרו רז"ל בתנא דבי אליהו רחל מבכה על בניה, אל תקרי רחל אלא רוח אל.

ואמרו רז"ל במדרש איכה, בכח תבכה בלילה, לילה היה מושך עמהם קינה, והרמז למדת לילה, זהו שנאמר, על זאת אספדה ואלילה, וכתוב, על אלה אני בוכיה, כבר ידעת, כי כנסת ישראל נקראת זאת ואני, כדאמרינן שחורה אני

שאותו החטא גרם להם לבכות פמה בכיות

זוהר בראשית - (פרשת ויחי - דף רכח ע"א ובפרשת פקודי רלו ב)

לשון הקודש: וכתוב (איכה א) על אלה אני בוכיה, שאותו החטא גרם להם לבכות פמה בכיות. דבר אחר על אלה אני - מה הטעם? משום שנתנה רשות למקום זה לשלט על ישראל ולהחריב את בית המקדש, ומשום שנתנה להם רשות לשלט, [כתוב על אלה אני בוכיה, סוד הדבר זה צד הטמאה שנתנה להם רשות לשלט] אני בוכיה, זו רוח הקדש שנקראת אני.

ובתיב, (איכה א) על אלה אני בוכיה, דההוא חובא גרמא לון למבכי פמה בכיין. דבר אחר על אלה אני, מאי טעמא. בגין דאתייהיב רשו לאתר דא לשלמאה על ישראל, ולחרבא בי מקדשא, ובגין דאתייהיב לון רשו לשלמאה, [ס"א כתיב, (איכה א) על אלה אני בוכיה, רוא דמלה דא סטרא דמסאבא דאתייהיב לון רשו לשלמאה] אני בוכיה, דא רוח קודשא דאקרי אני.

בכל צרתם לוא צר

שכינותיה אומרות לה מה טיבך שאת צועקת, וכי את יולדת עמה, אמרה להן בתי יולדת בצער, ואף על פי שכעסתי עליה איני יכולה לסבול צווחתה, אלא הריני צווחת עמה, וכי צרתה של בתי אינה שלי?

והרמז מופלא, ונצומה ונבקשה מאלהינו על זאת (עזרא א' כג). ואמרו רבותינו ז"ל אמר דוד רבונו של עולם אתה סבור שאנו דוחקים עליך שתקרב את הקץ בשבילנו, אלא עד מתי ימינך ממושכנת, שנאמר, למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננו. ועל העניין הזה תיקנו להזכיר גלות השכינה עם גלותינו, באומרנו כהושעת אלים בלוד עמך, וכל האלף בי"ת ההיא משום דכתיב יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה, וזהו אמרנו אני והו הושיענא, כלומר, שיושיע אותנו, ושמנו עמנו, שנאמר צדיק ונושע הוא (זכריה ט' ט), וזהו חנון בידם מעבידים, וכל הענין ההוא.

עשה למען שמך

א), והוא אסור בזיקים (ירמיה מ' א'), ובקשתינו מלפניו יתעלה שיושיע את שמו הגדול, כמה דאת אמר, על דבר כבוד שמך וזהו עשה למען שמך.

למענכם שולחתי בבלה

שולחתי בבלה, מניין שחזר ירמיהו מן הדין קריא, דכתיב, הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת ה' אחרי שלוח אותו נבזרואדן רב טבחים מן הרמה בקחתו איתו והוא אסור באזיקים. אמר ר' אחא כביכול והוא ודכוותיה ואני בתוך הגולה.

ערו ערו עד היסוד בה, רוצה לומר צדיק יסוד עולם

רבותינו ז"ל, לאחר שחרב בית המקדש נתמעטה פמליא של מעלה. ואמרו עוד בפסוק צדקתך אלהים עד מרום, כשם שהתחתונים צריכים צדקה אלו מאלו כך העליונים צריכים צדקה, וכן הצדיק אבד, שהרמז לצדיק יסוד עולם הנקרא זה, כד"א זה אלי. וכתיב על זה היה דוה לבנו, זהו שנאמר בחרבן הבית, ערו ערו עד היסוד בה רוצה לומר צדיק יסוד עולם.

ובעת הברכה נאמר כי אתה תברך צדיק

הברכה נאמר כי אתה תברך צדיק (תהלים ה' יג) וברכות לראש צדיק (משלי י' ר).

ונקראה ירושלים עיר האמת

כחות הטומאה שנמשלו לאש הפך הנני נוטה אליה כנהר שלום (ישעיה סו' ב'), ונקראה ירושלים עיר האמת (זכריה ח' ג'), מה שלא היה לעולם, כי עד אז לא נקראה רק עיר הצדק, כד"א צדק ילין בה (ישעיה א' כא). אמנם אז יתקיים, עיניך תיארנה ירושלים נוה שאנן (ישעיה לג' כ'), ומלכי צדק מלך שלם (בראשית יד' יח).

ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו

הקב"ה מתייחד עם שכינת עוזה, וכשהיא בגלות אומר ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת (רות ג' ח). האיש זה הקב"ה, שנאמר ה' איש מלחמה, וילפת כד"א, ילפתו ארחות דרכם (איוב ו' יח). והנה אשה שוכבת מרגלותיו היא השכינה, הפך שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. רק השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב' א').

ובמדרש איכה, על אלה אני בוכיה, רבי שמואל בר נחמני אמר על עבודה זרה, שנאמר אלה אלהיך ישראל. זהו שנאמר אשכח בניך גם אני (הושע ד' ו), כלומר גם אשכח השכינה הנקראת אני, עליה רמו הכתוב קולה כנחש ילך, כי בחיל ילכו ובקרדומות באו לך כחוטבי עצים (ירמיה מו' כב) והבן זה. זהו שאמר הכתוב נודי ספרת אתה (תהלים נו' ט), רוצה לומר גלותי עם גלותך. ואמרו רבותינו ז"ל בכל צרתם לוא צר (ישעיה סג' ט), כמה דאת אמר, יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה (תהלים צא' ט).

אמר הקדוש ברוך הוא בשעה שמנעת צרה לישראל והם מבקשים אותי, ויהיו משתפין כבודי עמהם, אני עונה אותם, שנאמר יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה, אמר רבי יודן למה הדבר דומה לאשה שהיתה עוברה והיה לה כעס עם אמה, ועלתה אמה למעלה ובעת לידתה היתה צווחת למטה, והיתה אמה שומעת קולה למעלה והיתה צווחת אף היא כנגדה, והיו

ע"א (ענין אחר), ועיקר, כי אני והו הם שני שמות שיש לשכינה משם של ע"ב אותיות, והטעם להזכיר אלו השמות מפני שבהם נרמזו גלות השכינה, שנאמר ואני בתוך הגולה (יחזקאל א')

מדרש איכה הדבר אשר היה אל ירמיהו וגומר, והוא אסור בזיקים, ומה דבר אמר ליה, איחות עמהון, ואנא מסובר הכא או את סובר הכא ואנא נחית עמהון, אמר אם אנא נחית עמהון, מה אנא מהני להון אלא יחות ברייהון עמהון וסגי הוא מהני להון, הה"ד למענכם

ענין אחר אני והו, רמז להקדוש ברוך הוא הנקרא הוא, ולשכינת עוזה הנקראת אני, ונתייחד על הפסוק ויתן לשבי עוזה ותפארתו ביד צר (תהלים עח' סא). ודע כי אף שאר המדות אשר לפניך הם בחסרון בזמן הגלות כמה דאת אמר הענינים והאביונים מבקשים מים ואין (ישעיה מא' יז), וכתיב, הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם, שהרמז בהם לשש קצוות והשכינה, כמאמר

מדרש רות (זוהר חדש פ' ט"ג) הצדיק אבד, כל זמן שלא יבא, השפע אבד, ועליו נאמר, ונהר יחרב ויבש, ובעת

ספר הבהיר, תנא, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו, על שם הצדיקים, וכשישראל צדיקים, מתגבר, ואם לאו מתחלש, והוא סובל כל העולם, דכתיב צדיק יסוד עולם, ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם. הבן כל זה, כי לא מן הארץ והרקיע אשר עלינו דבר, זהו שנאמר בית קדשנו ותפארתנו היו לשריפת אש וגומר (ישעיה סד' י), ר"ל, כי אין שם מים רק

ראיתי לברר לך רמזים שנרמזו בפרשת ויהי בחצי הלילה הרומז לענין זה, כפי מה שרמזו רז"ל במדרש רות, אמנם לא אביא לשונם מפני האורך. כבר ידעת מה שאמרו רז"ל, שלש משמרות הוי הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי, שנאמר ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג וגו' (ירמיה כה' ל). ואמרו רז"ל כי במשמרה שנייה